

Кульова Т.В., студент

Денисенко М.П., д.е.н., професор

Київський національний університет технологій та дизайну

**АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ДОСТУПУ ДІТЕЙ З
БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ ДО ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ
ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ**

Вища освіта, будучи важливою складовою національної економіки, у зміцненні й утвердженні авторитету України, як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, відіграє важливу роль. Завдяки їй відбувається розвиток духовної культури нашого народу та відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства. Вирішення дилеми “потреби-можливості” у сфері освіти, зокрема підвищення її якості у комплексі з модернізацією первинної освіти, може настати лише через багато років унаслідок виходу економіки країни з кризи і значного збільшення освітнього бюджету. Проте, в такому варіанті освітяни будуть змушені довго чекати, а система освіти в цілому не виконає свого креативно-інноваційного завдання, не зможе стати потужним фактором розвитку та утвердження України на міжнародній арені. Тому аналіз та дослідження проблем доступності вищої освіти на сучасному етапі являються актуальними.

Проблеми доступності вищої освіти України у своїх працях досліджували Є.А. Іванкіна, О.Ю. Корнєва, О.М. Левченко, М.Л. Максимова, М.А. Маленко, А.Б. Філіпова.

Доступність вищої освіти визначається як сукупність реальних умов забезпечення рівних можливостей для здобуття вищої освіти індивідами, незалежно від їхнього економічного становища.

З урахуванням об'єктивних реалій, проблема забезпечення рівного доступу до вищої освіти розуміється не тільки як створення рівних можливостей для здобуття вищої освіти, але і як розширення можливості для тих груп населення, які традиційно обмежені в ньому. До їх числа можна віднести наступні групи: особи з обмеженими можливостями, етнічні меншини, особи, що проживають у віддалених районах та сільській місцевості, жінки за деякими спеціальностями, особи з соціальних груп з низьким прибутком [1, 167].

Доступність вищої освіти зовсім не заперечує існування бар'єрів відбору учнів за критерієм їх здібностей. Можна виділити організаційно-економічні механізми забезпечення доступності вищої освіти:

- зниження інституціональних бар'єрів: створення рівних стартових можливостей за якістю освітніх послуг, одержуваних у середній школі, а потім забезпечення рівних можливостей для переходу з середньої – у вищу школу;

- зниження фінансових бар'єрів: організація сприятливих умов, що забезпечать рівні можливості для всіх домогосподарств, які мають різні доходи і різний рівень накопиченого капіталу в оплаті навчання та проживання студентів під час отримання освіти [2, 100].

Після розвалу СРСР та в роки реформ українська система освіти все ще перебуває на перехідному етапі. Зміни призвели до зростання числа нових вишів, в основному приватних. Як правило, рівень знань учнів у сільських районах нижчий, ніж у їхніх однолітків – у міських, і діти часто не складають успішно іспити через відсутність належного рівня підготовки [3, 99].

Нерівність освітніх можливостей в Україні служить найважливішим показником економічної неефективності системи освіти і всієї економіки.

На сьогоднішній день важливим завданням системи вищої освіти в будь-якій країні є пошук і отримання необхідного фінансування. У зв'язку з проблемою фінансування університетів, скорочення державного замовлення, стало надзвичайно важко фінансово незахищеним верствам населення здобувати вищу освіту.

Слід звернути увагу на такий прошарок населення як багатодітні родини. Вибіркові обстеження домогосподарств України, які регулярно проводить Державний комітет статистики України, свідчать про надзвичайно велике майнове розшарування населення України залежно від наявності у домогосподарствах певної кількості дітей.

Народження навіть однієї дитини суттєво позначається на рівні добробуту в сім'ї, а при народженні 3-х і більше дітей ці сім'ї фактично потрапляють в категорію бідних або злиденних, що підтверджує офіційна статистична інформація (в Україні 40% сімей з двома дітьми живуть за межею бідності, а з трьома і більше дітьми за межею бідності живуть близько 64% сімей.[9]

Ставлення оточення до таких дітей, у яких бачать конкурентів під час розподілу соціальних пільг, також залишає бажати кращого.

Соціально-економічне становище багатодітних сімей є незадовільним. Соціальний пакет пільг є мінімальним і механізм їх отримання залишає більшість родин поза увагою держави. Створена система державних соціальних служб недостатньо виконує свої обов'язки, в органах місцевої влади продовжують домінувати бюрократичні форми роботи.

У родинях із чотирма і більше дітьми більше соціально-економічних труднощів, гірші житлові умови, нижчий дохід, скромніша освіта від батьків, бідніше і напруженіше життя. [4]

В умовах глобальної конкуренції і дефіциту трудових ресурсів слід також враховувати стратегічні економічні ефекти від впровадження активної сімейної політики: піклування про дітей допомагає розірвати так зване «коло бідності», [7].

У розділі 5 (Дитина і суспільство), Закону України «Про охорону дитинства», стаття 19. Право на освіту вказує що, держава забезпечує пільгові умови для вступу до державних та комунальних професійно-технічних, вищих навчальних закладів дітям-інвалідам, дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, та іншим категоріям дітей, які потребують соціального захисту, у тому числі дітям з багатодітних сімей, у складі яких є п'ятеро і більше дітей, за умови наявності у них достатнього рівня підготовки. { Частина дев'ята статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1343-VI (1343-17) від 19.05.2009 } [8]

Діти з багатодітних сімей, у складі яких є п'ятеро і більше дітей, а також особи віком від 18 до 23 років із таких сімей звільняються від плати за навчання у вищих навчальних закладах державної та комунальної форми власності усіх рівнів акредитації за умови, що певний освітньо-кваліфікаційний рівень вони здобувають вперше. {Статтю 19 доповнено частиною згідно із Законом N 1343-VI (1343-17) від 19.05.2009 }. [6]

Висновок. Допомога людям, у яких соціально-економічні проблеми, продовжує залишатися актуальною частиною соціальної роботи. Нині більшість допомоги багатодітним здійснюється державою. [4] Але допомога ця відчувається лише в передвиборчих компаніях чи інших агітаційних заходах. Проблемою, яку потрібно вдосконалити, ми вважаємо недосконале законодавство з приводу дітей які досягли 18 років і їх родини втратили статус багатодітних. Також, змінити положення дітей із багатодітних родин, які здобувають вищу освіту, можна лише шляхом надання вищими навчальними

зкладами додаткових місць держзамовлення для такої категорії майбутніх студентів і підтримкою зі сторони держави підвищеною стипендією чи іншою фінансовою допомогою, але тільки при умові, що їхній рівень знань достатній для здобуття вищої освіти.

Список використаної літератури

Кремінь В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремінь. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.

1. Науково-освітній потенціал нації: погляд у XXI століття: у 3 кн. / [кер. авт. кол. В. Литвин.]. – К.: Навч. Книга, 2004. Кн. 3: Модернізація освіти. – 2004. – 943 с.

2. Садрицька С. В. Якість освіти очима майбутніх фахівців / С. В. Садрицька // Науковий журнал. – 2008. - № 2. – С. 98 – 100.

3. Реферат «Технології соціальної роботи з багатодітною сім'єю» [Електронний ресурс]: <http://bukvar.su/sociologija/page,2,71433-Tehnologii-social-noiy-raboty-s-mnogodetnoiy-sem-eiy.html>

4. О.Коломієць../ Аналітична записка «Можливі напрямки покращення якості життя матерів і дітей в Україні» [Електронний ресурс]: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/juni08/14.htm>

5. Хто до вишів поза конкурсом?» [Електронний ресурс]: <http://newsme.com.ua/tech/health/657686/>

6. Юрій Конкевич./«Багатодітним буде щастя. Після виборів» <http://www.simya.com.ua/articles/79/29919/>

7. Закон України «Про охорону дитинства» [Електронний ресурс]: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

8. Соціально-економічне становище домогосподарств України [Електронний ресурс]: <http://www.ukrstat.gov.ua/>